

سازمان بهزیستی کشور

مرکز توسعه پیشگیری و درمان اعتیاد
دفتر مشاوره و امور روان شناختی

شیوه نامه اجرایی
طرح کنترل و کاهش طلاق

تابستان ۱۳۹۹

شناسنامه شیوه نامه طرح کنترل و کاهش طلاق:

تیم بازرینی و بازطراحی:

- آقای بهزاد وحیدنیا، مدیر کل دفتر مشاوره و امور روان شناختی
- دکتر مهری امیری، معاون دفتر مشاوره و امور روان شناختی
- سهیلا طاهریان، رییس گروه مراکز دفتر مشاوره و امور روان شناختی

صاحب نظران:

- دکتر احترامی، مشاور مرکز توسعه پیشگیری بهزیستی کشور
- دکتر حاجی پور، کارشناس مسوول طرح کاهش طلاق معاونت پیشگیری بهزیستی استان خراسان رضوی
- دکتر حقدادی، معاون اجتماعی بهزیستی استان خراسان رضوی
- خانم دکتر محمدی، معاون پیشگیری استان کرمانشاه
- خانم مقدم، کارشناس مسوول طرح کاهش طلاق معاونت پیشگیری بهزیستی استان تهران
- خانم شهناز قلی پور، کارشناس دفتر مشاوره و خدمات روان شناختی
- آقای دکتر کاظم ستاری، کارشناس دفتر مشاوره و خدمات روان شناختی
- نمایندگان تشکل های مراکز مشاوره و امور روان شناختی بهزیستی کشور

مقدمه:

به منظور دست یابی به اهداف مصرّح قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر اینکه خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است و با بهره گیری از ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها و امکانات بالقوه و بالفعل سازمان بهزیستی در کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی و حمایت از اقشار آسیب پذیر و همچنین در راستای اجرایی نمودن تبصره و متن ماده ۱۶ قانون حمایت از خانواده مصوب سال ۱۳۹۲ که اشعار می دارد: به منظور تحکیم مبانی خانواده و جلوگیری از افزایش اختلافات خانوادگی و طلاق و سعی در ایجاد صلح و سازش، قوه قضاییه موظف است ظرف سه سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون مراکز مشاوره خانواده را در کنار دادگاه های خانواده ایجاد کند. : به منظور اجرایی شدن تبصره ماده ۱۶ قانون حمایت از خانواده مصوب سال ۱۳۹۲ مبنی بر استفاده از ظرفیت مراکز مشاوره خانواده وابسته به سازمان بهزیستی، تفاهم نامه همکاری مشترکی فی مابین سازمان بهزیستی کشور و قوه قضاییه منعقد گردید.

مطابق با داده های ثبتی در سامانه تصمیم عوامل موثر در تقاضای زوجین برای طلاق موارد زیر گزارش شده است:

- ناکافی بودن مهارت های زندگی
- ناهمساز گزینی و انتخاب ناآگاهانه
- تغییر کارکردهای خانواده
- سبک زندگی
- رابطه شبکه اجتماعی زوجین با گرایش به طلاق
- صمیمیت و شکنندگی رابطه
- عوامل اقتصادی
- عوامل روان شناختی (اعتیاد و ...)
- خیانت و روابط خارج زناشویی
- الگوی توزیع قدرت بین زوجین
- رفتارهای خشونت آمیز

با توجه به نتایج حاصل از سامانه تصمیم و مطالعات متعددی که به بررسی علل و عوامل طلاق پرداخته اند، می توان نشان داد که طلاق فرایندی است که عوامل متعدد و متنوعی در آن دخالت دارد و مداخله تخصصی در آن نیازمند تفکر سیستماتیک است.

در همین راستا و به منظور ایجاد یکپارچگی در ارائه خدمات جامع تخصصی درون و برون سازمانی و بهره مندی از نظام ارجاع، توجه به تفکر سیستمی در اجرای طرح کنترل و کاهش طلاق می تواند بسیار کمک کننده باشد. در تفکر سیستمی، سیستم به مجموعه ای از عناصر گفته می شود که برای تولید رفتاری خاص با هم به تعامل می پردازند. تفکر سیستمی این امکان را فراهم می کند تا شناخت دقیقی از سیستم های اجتماعی و بهبود آنها به دست آوریم. در دانش سیستم ها ادعا می شود که تنها راه فهم کامل اینکه چرا یک مشکل یا موضوع بوجود می آید و دوام می آورد، این است که اجزاء را در ارتباط با کل سیستم مطالعه کنیم. تفکر سیستمی این دغدغه را دارد که یک سیستم را با آزمودن روابط و تعاملات بین اجزایی که کل سیستم را بوجود آورده اند، بشناسد. دانش سیستم ها تلاش دارد

نشان دهد چطور اتفاقات کوچک و قابل چشم پوشی، که به نظر از حیث زمانی و مکانی مجزا هستند، می توانند دلیل تغییراتی اساسی در سیستم های پیچیده باشند.

تفکر سیستمی بر این متمرکز است که **چطور موضوع مورد مطالعه با سایر اجزای سیستم در تعامل است**. این بدان معنی است که به جای اینکه اجزای کوچکتر سیستم به طور جداگانه مورد مطالعه قرار گیرند، تفکر سیستمی چشم انداز خود را گسترش می دهد تا تعداد تعاملات بیشتری را در نظر بگیرد. بنابراین، نتایج حاصل از تفکر سیستمی، چیزی کاملاً متفاوت از نتایج به دست آمده از روش های تحلیل سنتی است؛ به خصوص زمانی که مسئله ی مورد مطالعه از نظر ساز و کار و پویایی پیچیده باشد یا بازخوردهای فراوانی از عناصر داخل یا خارج سیستم بر آن تأثیر بگذارند. ویژگی های تفکر سیستمی باعث شده است تا دشوارترین نوع از مسائل به روشی اثربخش تر حل شوند. تفکر سیستمی به تحلیل مسائلی که **موضوعات پیچیده ای** دارند، مسائلی که به شدت به گذشته و عوامل متعددی وابسته هستند و مسائلی که ریشه در هماهنگی های نامؤثر عناصر درگیر دارند، می پردازد.

حوزه هایی که تفکر سیستمی توانسته است ارزش خود را به اثبات برساند، عبارتند از:

- مسائل پیچیده های که دارای بازیگران زیادی است و نیاز به مشاهده ی تصویری بزرگ از مسئله دارد
- مسائل تکرارشونده یا مسائلی که به مرور زمان با انجام اقدامات اصلاحی رو به وخامت می گذارند
- موضوعاتی که یک اقدام بر محیط کلی موضوع، چه محیط طبیعی چه محیط رقابتی، تأثیر می گذارد (یا از آن تأثیر می پذیرد)
- مسائلی که راه حل های آن آشکار نیستند

اهداف:

الف) هدف کلی

کنترل و کاهش طلاق

ب) اهداف جزئی:

- ۱- مدیریت یکپارچه و کارآمد در ارجاع (بهره مندی از نظام ارجاع شامل ارجاع و بازخورد و پی گیری)
- ۲- ارتقای کیفی و کمی خدمات روان شناختی و مشاوره تخصصی در حوزه خانواده
- ۳- ایجاد آمادگی در اعضای خانواده برای ایفای نقش های صحیح در زمینه های مختلف فردی و اجتماعی پس از جدایی
- ۴- افزایش پایداری زندگی مشترک از طریق بهبود روابط اعضای خانواده
- ۵- حمایت های اجتماعی (در صورت نیاز متقاضیان)
- ۶- افزایش دسترسی به خدمات سلامت روان در حوزه نیازمندی های خانواده

- ۷- بهره مندی از نظر کارشناسان علوم رفتاری و اجتماعی در صدور احکام خانواده
- ۸- مطالعات راهبردی در حوزه طلاق به منظور برنامه ریزی و سیاست گذاری
- ۹- افزایش پایداری ازدواج مجدد
- ۱۰- مبتنی بر شواهد نمودن تمامی مراحل مداخله از سیاستگزاری تا اجرا و ارزشیابی
- ۱۱- بهره مندی از فناوری در طراحی مداخلات تخصصی کنترل و کاهش طلاق

گروه هدف:

- متقاضیان طلاق که از سوی دادگستری به مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی معرفی و ارجاع می گردند

تعاریف :

طلاق:

انحلال قانونی، شرعی و عرفی عقد ازدواج تحت شرایط و مقرراتی خاص را طلاق گویند که گاهی به درخواست یکی از زوجین یکطرفه و گاهی به خواست دو طرف صورت می پذیرد.

مرکز مشاوره:

منظور، مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی عمومی و تخصصی غیردولتی تحت نظارت سازمان بهزیستی است .

مشاوره عمومی:

عبارت است از کمک به فرد، خانواده یا گروه از طریق ارتباط بین مراجع و مشاور به منظور: الف - پیشگیری از بروز اختلالات و مشکلات روان شناختی ؛ ب - ارتقای سلامت روان فرد، خانواده یا گروه.

مشاوره تخصصی خانواده:

عبارت است از خدمات تخصصی روانشناختی و مشاوره‌ای که از نظر علمی در حوزه روانشناسی، مشاوره ازدواج، مشاوره خانواده و مطالعات خانواده جای می گیرد.

مداخله در تعارضات و اختلافات خانوادگی :

به مجموعه تدابیر، فعالیت ها و خدماتی اطلاق می گردد که به منظور رفع اختلافات زوجین متقاضی طلاق، در راستای حفظ و انسجام خانواده و با در نظر گرفتن اقدامات مناسب برای چگونگی سرپرستی و بهره مندی فرزندان از والدین در صورت جدائی انجام می پذیرد.

تیم تخصصی مشاوره طلاق:

منظور از تیم تخصصی، کارکنان تخصصی مراکز مشاوره شامل روان شناس، مشاور، مددکار، روانپزشک و مشاور حقوقی می باشد که بایستی همزمان به صورت تیمی به ارائه خدمات بپردازند. لازم به ذکر است که حضور روانپزشک و مشاور حقوقی در مرکز الزامی نیست و می توان به صورت ارجاع به بیرون از مرکز از خدمات ایشان بهره گرفت.

تیم ارزیابی (غربالگری):

منظور تیمی است متشکل از یک روان شناس و مددکار اجتماعی که در مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی غیردولتی مستقر هستند و اقدامات مربوط به ارزیابی روانی اجتماعی متقاضیان طلاق را انجام می دهند.

کارشناسان ناظر استان:

منظور کارشناس بهزیستی استان است که توسط معاونت پیشگیری بهزیستی استان تعیین گردیده و مسئولیت نظارت بر مراکز مشاوره غیردولتی و تمامی فرایندها برنامه کاهش طلاق در استان را بر عهده خواهند داشت.

کارشناسان ناظر شهرستان:

منظور کارشناس پیشگیری بهزیستی شهرستان است که توسط رئیس بهزیستی شهرستان تعیین گردیده و مسئولیت نظارت بر مراکز غیردولتی مشاوره و فریندها برنامه کاهش طلاق در شهرستان را بر عهده خواهد داشت.

کارگروه تصمیم سازی:

کارگروهی است متشکل از مدیرکل، معاون پیشگیری، معاون اجتماعی و کارشناس مسوول برنامه در بهزیستی استان که مسوولیت تصمیم گیری و پیگیری اجرا و نظارت بر برنامه را در استان برعهده دارد.

سامانه تصمیم:

سامانه ای است به نشانی <http://www.tasmim.behzisti.net> که تمامی مراحل اجرای برنامه و گزارش های مربوطه در آن ثبت می گردد.

تبصره ۱: مسوولیت نظارت بر ثبت دقیق داده ها توسط مراکز مشاوره و امور روان شناختی در سامانه تصمیم برعهده کارشناس مسوول برنامه در بهزیستی شهرستان و مسوولیت تایید سامانه برعهده رییس بهزیستی شهرستان و در سطح استان برعهده معاون پیشگیری استان می باشد.

تبصره ۲: مبنای محاسبه برش و اعتبارات استان، گزارش حاصل از داده های سامانه تصمیم می باشد.

تبصره ۳: حذف و اضافه مراکز مشاوره و امور روان شناختی (در قسمت شاخص انتخاب مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی در این شیوه نامه آمده است) در سامانه تصمیم می بایست در کارگروه تصمیم سازی بررسی و با ذکر دلایل صورتجلسه شده و به صورت ماهیانه به بهزیستی کشور اعلام گردد.

تبصره ۴: **سطوح دسترسی به سامانه تصمیم** بدین شرح است: معاون توسعه پیشگیری بهزیستی کشور (گزارش های کلی سامانه)، مدیرکل دفتر مشاوره و امور روان شناختی و کارشناس مسوول برنامه در دفتر مشاوره و امور روان شناختی بهزیستی کشور (کلیه داده های سامانه به صورت کشوری) معاون پیشگیری استان (کلیه داده های سامانه در سطح استان)، رییس بهزیستی شهرستان (گزارش ها و اطلاعات مراکز و روان شناسان درج شده در سامانه در سطح شهرستان)، مسوول فنی و روان شناس و مددکار اجتماعی مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی (گزارش پرونده متقاضیان طلاق و صفحه درج نظر نهایی مختص به هریک از اعضای تیم مداخله گر)، رییس دادگستری و معاون اجتماعی دادگستری استان (گزارش کلی داده های سامانه در سطح استان)، قاضی (نظر نهایی درج شده توسط روان شناس مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی).

یارانه مشاوره طلاق :

میلغی است که متقاضیان طلاق به تشخیص روان شناس و یا مددکار مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی، نیازمند استفاده

از آن باشند، این مبلغ مطابق دستورالعمل یارانه مشاوره با توجه به منابع اعتباری پیش بینی و قابل تخصیص خواهد بود.

روند اجرایی طرح:**الف: آماده سازی:****شاخص انتخاب مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی:**

- ۱- مرکز از سازمان بهزیستی مجوز مرکز تخصصی مشاوره خانواده یا مرکز مشاوره عمومی داشته باشد.
- تبصره: در شهرستان هایی که مرکز مشاوره موضوع بند ۱ (ذیل شاخص انتخاب مراکز) را ندارند، استان می تواند از سایر ظرفیت های خدمات روان شناختی موجود در آن شهرستان از طریق استعلام کتبی از دفتر مشاوره و امور روان شناختی بهزیستی کشور اقدام نماید.
- ۲- دارای سابقه فعالیت حداقل دو سال باشد.
- ۳- از مرکز تخلف حرفه ای گزارش نشده باشد.
- ۴- دارای تیم تخصصی اعم از روانپزشک (حضور یا ارجاع)، روان شناس بالینی، روان شناس تربیتی، مشاور خانواده، مددکار (حضور یا ارجاع) باشد.
- تبصره: اضافه و یا حذف مراکز همکار در طرح کنترل و کاهش طلاق می بایست در کمیته استان با حضور مدیرکل، معاون پیشگیری و کارشناس مسوول برنامه بررسی و توسط معاون پیشگیری در سامانه تصمیم انجام شود. ضروری است تمام موارد حذف یا اضافه از طریق مکاتبه اداری به صورت ماهانه به دفتر مشاوره و امور روان شناختی با ذکر علت اعلام گردد.

شاخص روان شناسان و مشاوران فعال در مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی:

- ۱- دارا بودن مدرک دکتری یا حداقل کارشناسی ارشد روان شناسی خانواده درمانی، بالینی، سلامت؛ دکتری یا حداقل کارشناسی ارشد مشاوره خانواده
  - ۲- گذراندن دوره های آموزشی تخصصی در زمینه مشاوره خانواده و کاهش طلاق مورد تایید سازمان بهزیستی کشور (مطابق با دستورالعمل های سازمان)
  - ۳- گذراندن دوره آموزشی اخلاق حرفه ای در روان شناسی مورد تایید سازمان بهزیستی کشور (مطابق با دستورالعمل های سازمان)
  - ۴- گذراندن دوره های بازآموزی (مطابق با دستورالعمل های سازمان)
- تبصره: روان شناسانی که پروانه نظام مشاوره و روان شناسی و یا آزمون قبولی قوه قضاییه را دارند می توانند به عنوان همکار در طرح کنترل و کاهش طلاق در مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی دارای مجوز از سازمان بهزیستی کشور فعالیت نمایند.

شرح وظایف مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی و کارکنان مرکز

- شرح وظایف مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی

الف - ارائه خدمات ارزیابی چندبعدی تشخیصی، مشاوره روان شناختی در قالب مشاوره فردی، مشاوره خانواده، مشاوره زوج و ارجاع به خدمات تخصصی دیگر مانند مددکاری اجتماعی، حقوقی، روانپزشکی و سایر خدمات حرفه ای در صورت نیاز مراجع و اعلام نظر نهایی تیم تخصصی مرکز به دادگاه.

ب - ارائه خدمات مددکاری اجتماعی به صورت مددکاری فردی، مددکاری گروهی، مددکاری اجتماعی.

ج - ارائه خدمات آموزشی مربوطه شامل مهارت های بین فردی، حل مساله، فرزند پروری و ... به زوجین منطبق با نظر نهایی روان شناس مربوطه

- شرح وظایف کارکنان مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی

شرح وظایف مسوول فنی:

- نظارت بر فرایند اجرایی طرح کنترل و کاهش طلاق در مرکز
- انجام مکاتبات اداری مربوط به طرح کنترل و کاهش طلاق
- اعلام کتبی (به صورت محرمانه) نظر نهایی تیم تخصصی مرکز به دادگستری استان
- پایش روزانه طرح کنترل و کاهش طلاق در مرکز
- نظارت کیفی بر مداخلات تخصصی ارایه شده در مرکز به زوجین متقاضی طلاق

شرح وظایف روان شناس:

- انجام مصاحبه تشخیصی

- تدوین برنامه مداخله روان شناختی

- انجام مداخلات روان شناختی به صورت فردی و خانوادگی

تبصره: تعداد جلسات مشاوره حداقل ۵ جلسه می باشد و در صورت لزوم به برگزاری تعداد جلسات بیشتر با موافقت کتبی زوجین

جلسات می تواند ادامه پیدا کند. ضروری است در صورت افزایش تعداد جلسات مشاوره زوجین، این موضوع می بایست توسط

مسئول فنی مرکز مشاوره به صورت کتبی به مرجع ارجاع دهنده زوجین (دادگستری) با رونوشت به اداره بهزیستی شهرستان اعلام گردد.

- ارزیابی نتایج مجموع مداخلات و ارائه نظر تیم تخصصی مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی به شعبه دادگاه

ارجاع دهنده

- ارجاع به کلینیک های مددکاری جهت انجام حمایت های اجتماعی، حقوقی، روانپزشکی و غیره (در صورت

نیاز) برحسب نظر تیم مداخله گر در مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی و یا روان شناسی که مداخله پرونده زوجین را انجام می دهد

- ارجاع متقاضیان نیازمند دریافت یارانه مشاوره به بهزیستی شهرستان جهت بررسی بیشتر و ارائه یاری برگ به

مرکز متقاضی مربوطه (مطابق با دستورالعمل های سازمان بهزیستی)

شرح وظایف مددکار اجتماعی:

- انجام مصاحبه مددکاری و برگزاری جلسات مشترک بین زوجین
- برقراری ارتباط با خانواده زوجین در صورت لزوم
- پیگیری پس از اعلام نظر کارشناسی
- بررسی وضعیت خانواده در افراد سازش یافته یا طلاق گرفته با محوریت کودکان
- ارائه خدمات مدیریت مورد به افراد ارجاع شده توسط تیم های ارزیابی روانی اجتماعی و مراکز مشاوره و خدمات روان

شناختی

- شناسایی منابع اجتماعی جهت بهره مندی از نظام ارجاع و ارائه خدمات ذیل حمایت های اجتماعی به افراد نیازمند این

خدمات

شرح وظایف روان پزشک:

- ویزیت افراد معرفی شده از تیم های ارزیابی روانی اجتماعی و مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی

- اعلام نظر به مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی جهت پیگیری اقدامات بعدی

- اعلام موارد حاد (اورژانسی) روان پزشکی به مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی و ارجاع به اورژانس

اجتماعی سازمان بهزیستی کشور به منظور ارایه مداخلات مربوطه

شرح وظایف مشاور حقوقی:

- ارایه خدمات حقوقی به افراد معرفی شده از تیم های ارزیابی روانی اجتماعی و مراکز مشاوره و خدمات روان

شناختی

- اعلام نظر حقوقی به مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی برای موارد ارجاع شده به منظور پیگیری اقدامات

بعدی

تبصره: چنانچه بر اساس اقدامات مرکز مشاوره، امکان ادامه زندگی مشترک کم بوده یا با عوارض نامطلوب زیادی همراه باشد، پس از رای دادگاه مبنی بر صدور حکم طلاق - در صورت نیاز به حمایت های اجتماعی، مراجعین به منظور دریافت خدمات تخصصی مددکاری و حمایت های اجتماعی و بهره مندی از خدمات حمایتی سازمان بهزیستی به کلینیک های مددکاری اجتماعی و یا مددکار اجتماعی مستقر در مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی ارجاع می گردند و مددکار اجتماعی مرکز موظف است پیگیری های لازم را به صورت مراجعه حضوری و چه به صورت، تماس تلفنی یا با استفاده از مکاتبه با زوجین انجام دهد.

تبصره: چنانچه بر اساس اقدامات مرکز مشاوره، امکان ادامه زندگی مشترک کم بوده یا با عوارض نامطلوب زیادی همراه باشد، پس از رای دادگاه مبنی بر صدور حکم طلاق، متقاضیان طلاق و فرزندان آنان باید از آموزش های مهارت های پس از طلاق برخوردار گردند. این موضوع از طریق مددکار اجتماعی مستقر در مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی شناسایی و پیگیری شده و گزارش مکتوب آن به بهزیستی شهرستان ارسال می گردد. هزینه های مربوط به این موضوع از محل اعتبارات سالانه که در ردیف های اعتباری به استان اعلام می گردد در قالب یارانه خدمات مشاوره قابل پرداخت می باشد.

تبصره: مسوول فنی مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی مسوول نظارت بر حسن اجرای برنامه کنترل و کاهش طلاق برای هر فرد ارجاع شده از طریق سامانه تصمیم در مرکز، نظارت بر درج دقیق داده ها و اطلاعات در سامانه تصمیم و انجام مکاتبه نهایی با دادگستری/ دادگاه خانواده ارجاع دهنده زوجین متقاضی طلاق می باشد.

تبصره: پاسخگویی به پرونده زوجین متقاضی طلاق می بایست ظرف مدت ۴۵ روز کاری از زمان مراجعه آنان به مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی توسط مسوول فنی مرکز صورت پذیرد. بدیهی است مواردی که بیشتر از ۴۵ روز به طول می انجامند باید توسط مسوول فنی مرکز مشاوره با قید علت به صورت مکتوب به دادگستری و اداره بهزیستی استان اعلام گردد.

شرح وظایف کلینیک های مددکاری اجتماعی

- معرفی مددکار یا مددکاران اجتماعی که قادر به مداخله در حوزه خانواده می باشند به معاونت پیشگیری استان، این مددکاران می توانند در کلینیک مددکاری اجتماعی مستقر باشند و یا اینکه در مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی به منظور تجمیع خدمات تخصصی در یک واحد مشخص معرفی گردند که از طریق خرید خدمات این فرایند می تواند اجرایی شود.

- نظارت بر حسن عملکرد مددکار یا مددکاران اجتماعی معرفی شده

-ارایه خدمات حمایت های اجتماعی برای متقاضیان معرفی شده توسط مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی مطابق با دستورالعمل ها و پروتکل های مربوطه معاونت امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور

- مقررات عمومی مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی

۱- اگر فرد مؤسس به دلیل کشف فساد و اثبات جرم زندانی شود و یا به هر دلیل قانونی دیگر طبق بررسی های بعمل آمده در کمیسیون استانی و عالی صدور پروانه ها از وی سلب صلاحیت گردد، پروانه فعالیت بصورت موقت توسط کمیسیون استانی لغو می شود تا کمیسیون کشوری در مورد آن تصمیم گیری کند

۲- تعطیل موقت دفتر و یا مرکز از سوی مؤسس بایستی با هماهنگی و موافقت کمیسیون ماده ۲۶ استان و با رعایت شرایط زیر صورت می پذیرد:

الف - همه مراکز در صورت تعطیل طولانی مدت (بیش از یک ماه) موظف اند اولاً به مدت حداقل یک ماه قبل از تعطیلی موضوع را به اطلاع مراجعین برسانند، و ثانیاً پرونده های مراجعان خود را در صورت تمایل مراجعین به نزدیک ترین مرکزی که در دسترس می باشد ارجاع دهند، این امر از طریق سامانه تصمیم صورت می پذیرد و از این طریق محل دیگری مشخص شده و پرونده جهت دریافت خدمات تخصصی اجباراً به آنجا منتقل می شود.

ب - همه مراکز قبل از تعطیل طولانی مدت (بیش از یک ماه) موظف اند به نحو مقتضی و متناسب با معیارهای علمی، مداخله درمانی با مراجعان خود را پایان دهند یا (آنها را) به متخصص دیگری که در دسترس باشد ارجاع دهند، این امر از طریق سامانه تصمیم صورت می پذیرد و از این طریق محل دیگری مشخص شده و پرونده جهت دریافت خدمات تخصصی اجباراً به آنجا منتقل می شود.

۳- فهرست اسامی کلیه پرسنل تخصصی شاغل در مرکز همراه با عکس آنها و ساعات کار و رشته تخصصی آنان در محل مرکز در تابلویی برای اطلاع مراجعان نصب گردد.

۴- مرکز موظف است برای کلیه مراجعان پرونده تشکیل داده و کلیه سوابق، یافته های بالینی و شرح خدمات درمانی ارائه شده به آنها را مطابق فرم های ارسالی از مرکز توسعه پیشگیری و درمان اعتیاد کشور (که در سامانه تصمیم بارگذاری شده است) در آن درج نماید. پرونده و سوابق مراجعان دور از دسترس سایر مراجعه کنندگان و پرسنل به طور محرمانه نگهداری شود.

۵- ثبت مشخصات کلیه مراجعان در دفتر و مرکز با ذکر خدمات انجام شده الزامی است.

۶- تعرفه های ابلاغ شده از طرف سازمان بهزیستی برای خدمات مورد ارائه شده در مرکز بایستی در معرض دید مراجعان نصب شده باشد.

۷- هر گونه اعمال خلاف موازین اسلامی و شئون حرفه ای، اخلاقی و انسانی در دفتر و مرکز تخلف محسوب شده و برابر موازین مربوطه تدوین شده توسط بهزیستی کل کشور از طرف سازمان و مراجعین قابل پیگیری است.

۸- اعلام ساعات فعالیت دفتر و مرکز الزامی است.

۹- انتشار آگهی تبلیغاتی که موجب گمراهی بیماران یا مراجعین گردد از سوی دفتر و مرکز ممنوع بوده و استفاده از عناوین مجعول و خلاف حقیقت روی تابلو و سربرگ و یا دادن وعده های فریبنده، جرم تلقی شده و با متخلفین برابر مقررات قانونی رفتار خواهد شد.

۱۰- هر یک از مراکز غیردولتی (مراکز مشاوره و کلینیک های مددکاری اجتماعی) موظف به گزارش دهی به کارشناس مسئول مشاوره و کارشناس مسئول مشاوره امور روان شناختی (معاونت پیشگیری) استان می باشند.

تبصره: حق انتقال پرونده ها به مرکز دیگر وجود ندارد و در صورت ضرورت اعم از تعطیلی مرکز ارایه دهنده خدمت و .. می بایست با نظارت کارشناس مسوول برنامه در بهزیستی شهرستان و استان و از طریق سامانه تصمیم صورت پذیرد.

تبصره: استفاده از نظام ارجاع در تمام مراحل طرح، ضروری است توسط مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی رعایت و اجرا گردد.

ب: گردش کار و گام های اجرایی شدن برنامه:

۱- آموزش تخصصی کلیه کارکنان تخصصی مراکز **غیردولتی** (مشاوران مراکز مشاوره عمومی و تخصصی غیردولتی و مشاوران و مددکاران اجتماعی کلینیک های مددکاری اجتماعی که در طرح همکاری می نمایند و یا مددکار اجتماعی که در مرکز مشاوره غیردولتی مستقر است)

۲- خرید خدمات تخصصی قابل ارائه بر حسب نیاز خدمت گیرندگان و گزارش های کارشناسی از مراکز مشاوره عمومی و تخصصی **غیردولتی** و کلینیک های مددکاری

۳- معرفی متقاضیان طلاق از طریق دادگاه های خانواده به تیم های ارزیابی روانی اجتماعی (روان شناس و مددکار اجتماعی) مستقر در مراکز **غیردولتی** مشاوره و خدمات روان شناختی (مطابق فلوچارت پیوست).

تبصره: استان موظف است تیم های ارزیابی روانی اجتماعی در مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی **غیردولتی** را متناسب با تعداد ارجاعات متقاضیان طلاق تامین نماید، به صورتی که هر زوج متقاضی طلاق در هر روز دسترسی به خدمات ارزیابی (غربالگری) را در همان روز داشته باشند و هیچ زوج / فردی پشت نوبت ارزیابی روانی اجتماعی (غربالگری) نماند.

تبصره: در صورتی که مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی غیردولتی استان (طبق شاخص های ذکر شده در این شیوه نامه) دارای مددکار اجتماعی می باشند، می توانند هم زمان ارزیابی چندبعدی تشخیصی روانی اجتماعی (غربالگری) و خدمات تخصصی روان شناختی را ارائه نمایند و نیازی به ارجاع متقاضیان به مرکز دیگری برای دریافت خدمات تخصصی روان شناختی نمی باشد.

۴- برگزاری یک جلسه مصاحبه (ارزیابی چندبعدی تشخیصی) توسط روان شناس یا روان شناسان معرفی شده توسط مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی **غیردولتی** به بهزیستی استان و کشور جهت ارائه خدمات تخصصی کاهش طلاق و در صورت نیاز به ارائه حمایت های اجتماعی و یا ارجاع به کلینیک های مددکاری اجتماعی

۵- ارجاع زوجین متقاضی طلاق از طریق تیم های ارزیابی روانی اجتماعی به مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی غیردولتی و پذیرش زوجین متقاضی طلاق و تشکیل پرونده برای آنان جهت ارائه خدمات تخصصی مشاوره ای در مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی غیردولتی (حداقل دو جلسه مشاوره و یک جلسه آموزش)

تبصره: مراجعه به مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی جهت استفاده از حداقل دو جلسه مشاوره و یک جلسه آموزش به منظور ارائه نظر تخصصی به دادگاه اجباری بوده و ادامه این جلسات اختیاری خواهد بود.

تبصره: ضروری است فواصل بین جلسات مشاوره تخصصی به زوجین متقاضی طلاق به گونه ای تنظیم گردد تا زوجین زمان مناسب برای فکر کردن و تصمیم گیری در مورد جدایی یا عدم جدایی را داشته باشند.

۶- برگزاری جلسات با رویکرد مصاحبه انگیزشی برای زوجین در مراکز مشاوره

۷- ارائه نظر تخصصی به قضات توسط تیم تخصصی مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی مبنی بر:

الف) ایجاد توافق بین زوجین به منظور ادامه زندگی مشترک با تنظیم توافق نامه

ب) در صورت عدم توافق بین زوجین، بیان علل و دلایل آن

تبصره: مکاتبه نظر نهایی تیم تخصصی مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی غیردولتی توسط مسوول فنی مرکز مزبور انجام می گردد و به تبع مسوولیت نظارت بر این موضوع و پاسخگویی نیز با ایشان و روان شناس مداخله گر در مرکز می باشد.

۸- ارجاع به کلینیک های مددکاری در صورت نیاز به خدمات حمایتی

۹- ارزشیابی طرح کنترل و کاهش طلاق توسط بهزیستی استان و ارسال آن به بهزیستی کشور به صورت سالانه

ج: ارکان سیاست گذاری و اجرایی:

ساختار و شرح وظایف:

۱- کمیته راهبری کشوری

الف- اعضای کمیته نظارت راهبری کشوری (بهزیستی)

۱- رئیس مرکز توسعه پیشگیری و درمان اعتیاد (رئیس کمیته)

۲- معاون امور اجتماعی

۳- معاون مرکز فناوری ارتباطات، اطلاعات و تحول اداری (حسب مورد)

۴- معاون توسعه مدیریت و منابع (حسب مورد)

۳- مدیر کل مشاوره و امور روان شناختی (دبیر کمیته)

۴- مدیر کل دفتر امور آسیب دیدگان اجتماعی

۵- مدیر کل دفتر امور توانمندسازی خانواده و زنان (حسب مورد)

ج- وظایف و اختیارات کمیته راهبری کشور:

- سیاست گذاری جهت اجرای بهینه طرح

- تامین اعتبار جهت اجرای طرح

- تدوین شیوه نامه ها و بخشنامه های مشترک

- نظارت عالی بر حسن اجرای طرح

۲- کمیته نظارت تخصصی استان:

الف - اعضای کمیته نظارت تخصصی بهزیستی استان:

۱- مدیر کل بهزیستی استان (رئیس کمیته)

۲- معاون امور پیشگیری (دبیر کمیته)

۳- معاون امور اجتماعی (حسب مورد)

۳- کارشناس مسئول مراکز مشاوره و خدمات روانشناختی

۴- کارشناس مسئول دفتر امور آسیب دیدگان اجتماعی

۵- کارشناس مسئول دفتر امور توانمندسازی خانواده و زنان (حسب مورد)

۶- معاون پشتیبانی (حسب مورد)

ب- وظایف و اختیارات کمیته نظارت تخصصی استانی:

۱- تهیه برنامه زمان بندی نظارت بر مراکز غیردولتی (مراکز مشاوره و کلینیک های مددکاری) همکار در طرح کاهش طلاق

۲- نظارت بر نحوه کار مراکز همکار طرح

۳- بررسی شکایات و رسیدگی به تخلفات مراکز همکار طرح و تنظیم گزارش های لازم جهت ارسال به ستاد کشور

تبصره: اخذ تصمیم لازم در مورد تخلفات مراکز و مسئول فنی و نیز لغو و ابطال موقت پروانه فعالیت دفتر و مرکز به استناد

دستورالعمل مراکز غیردولتی مشاوره بر عهده کمیسیون ماده ۲۶ استان خواهد بود.

شرح وظایف و اختیارات کارشناس ناظر استانی (بهبودی):

۱- بازدید از مراکز همکار طرح

۲- تکمیل دقیق فرم ارزیابی در هر نوبت از بازدیدهای انجام شده از مراکز

۳- ارائه گزارش مکتوب از بازدیدهای دوره ای به معاونت پیشگیری استان و کشور

۴- بررسی شکایات و اعلام نظر کتبی در خصوص شکایات مربوطه به خدمات تخصصی روانی اجتماعی که توسط مرکز

مشاوره و خدمات روان شناختی غیردولتی و یا کلینیک های مددکاری اجتماعی ارائه می شود به معاونت پیشگیری استان

۵- پیگیری موارد ذکر شده در گزارش های بازدید

۶- ارائه آمار و گزارش عملکرد مراکز مشاوره در خصوص بهره مندی از یارانه طلاق

د: نظارت بر عملکرد مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی و اجرای طرح کنترل و کاهش طلاق:

شیوه های نظارت بر مراکز مشاوره و خدمات روان شناختی همکار در طرح کنترل و کاهش طلاق:

به دو صورت غیر حضوری (آنلاین) یا حضوری می تواند باشد. این نظارت توسط کارشناس مسوول برنامه در سطح شهرستان و استان (به صورت ماهانه) و همچنین کارگروه تخصصی استان (بر حسب ضرورت) صورت می پذیرد.

نظارت غیر حضوری:

در نظارت غیر حضوری (آنلاین) تعداد مراجعین برای مشاوره طلاق، تعداد طلاق های توافقی، تعداد مشاورین جهت ارائه خدمت به مراجعین، تعرفه های دریافت شده از مراجعین، و سایر موارد قابل انجام خواهد بود. (مطابق با دستورالعمل های سازمان)

نظارت حضوری:

در نظارت حضوری، نحوه پذیرش، فرایند مشاوره، میزان رضایت مراجعین از خدمات تخصصی مرکز، استفاده از سیستم ارجاع (در صورت نیاز)، نحوه توزیع یارانه و میزان یارانه تعلق گرفته به مراجعین، تعداد دفعات مراجعه حضوری و سایر موارد بررسی می گردد.

تبصره: در هر نظارت (حضوری و غیر حضوری) ضروری است حداقل ۲۰ درصد پرونده ها بررسی و با ذکر شماره پرونده بررسی شده گزارش نظارت (طبق دستورالعمل های نظارت سازمان) مستند گردد.

تبصره: کارشناسان ناظر شهرستان موظفند شکایات و تخلفات مرکز را ظرف مدت یک روز کاری از زمان دریافت شکایت، بررسی و نتیجه را جهت اخذ تصمیمات مقتضی به معاونت توسعه پیشگیری استان اعلام نمایند.

تبصره: در موارد بررسی شکایات و تخلفات، از مؤسس و مسئول فنی مرکز مشاوره، کلینیک مددکاری اجتماعی و اورژانس اجتماعی که در این برنامه مشارکت می نمایند بر حسب نیاز جهت شرکت در جلسه و پاسخگویی دعوت بعمل می آید.

شیوه های نظارت بر اجرای طرح کنترل و کاهش طلاق:

به شرح ذیل می تواند انجام شود:

- پایش روزانه برنامه از طریق مسوول فنی مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی و کارشناس ناظر شهرستان و استان
- ارزیابی و ارزشیابی طرح کنترل و کاهش طلاق در سطح استان و کشور

فلوچارت اجرای طرح کنترل و کاهش طلاق:

